

Et dukkehjem (uddrag)

Et dukkehjem (uddrag)

Henrik Ibsen, 1879, Norge, 3,4 ns.

Nora Helmer er hovedpersonen i skuespillet Et dukkehjem. Dramaet foregår i et borgerligt hjem over julen, hvor Nora tilsyneladende lever lykkeligt med sin man Torvald Helmer og deres tre 5 børn. Men Nora har engang, da hendes mand var syg, lavet et falsk gældsbevis for at rede familiens økonomi. Krogstad arbejder i Helmers bank, og da han bliver fyret, truer han Nora med at afsløre gældsbeviset. Da Helmer hører om hustruens gerninger vil han umyndiggøre hende, men han besinder sig og tilbyder at glemme hele affæren. I teksten har Nora set sin mands sande ansigt og tager til genmæle. Kvinderollen tages op til revision og borgerskabets 10 snævre bånd kritiseres.

af III akt

Nora (ser på sit uhr): Klokken er endnu ikke så mange. Sæt dig her, Torvald; vi to har meget at tale sammen. (hun sætter sig ved den ene side af bordet.)

Helmer: Nora, hvad er dette her? Dette stivnede udtryk –

15 **Nora:** Sæt dig ned. – Det blir langt. Jeg har meget at tale med dig om.

Helmer (sætter sig ved bordet ligeoverfor hende): Du ængster mig, Nora. Og jeg forstår dig ikke.

Nora: Nej, det er det just. Du forstår mig ikke. Og jeg har heller aldrig forstået dig – før i aften. Nej, du skal ikke afbryde mig. Du skal bare høre på, hvad jeg siger. – Dette er et opgør, Torvald.

20 **Helmer:** Hvorledes mener du det?

Nora (efter en kort taushed): Er dig ikke en ting påfaldende, således som vi sidder her?

Helmer: Hvad skulle det være?

Nora: Vi har nu været gift i otte år. Falder det dig ikke ind, at det er første gang vi to, du og jeg, mand og kone, taler alvorligt sammen?

25 **Helmer:** Ja, alvorligt, – hvad vil det sige?

Nora: I otte samfulde år, – ja længere, – lige fra vort første bekendtskab, har vi aldrig vekslet et alvorligt ord om alvorlige ting.

Helmer: Skulle jeg da idelig og altid indvie dig i bekymringer, som du dog ikke kunne hjælpe

mig at bære?

30 **Nora:** Jeg taler ikke om bekymringer. Jeg siger, vi har aldrig siddet i alvor sammen, for at søge at komme tilbunds i noget.

Helmer: Men, kæreste Nora, ville da det have været for dig?

Nora: Der er vi ved sagen. Du har aldrig forstået mig. – Der er øvet megen uret imod mig, Torvald. Først af pappa og siden af dig.

35 **Helmer:** Hvad! Af os to, – af os to, der har elsket dig højere end alle andre mennesker?

Nora (ryster på hovedet): I har aldrig elsket mig. I har bare syntes, det var fornøjeligt at være forelsket i mig.

Helmer: Men, Nora, hvad er dette for ord?

40 **Nora:** Ja, det er nu så, Torvald. Da jeg var hjemme hos pappa, så fortalte han mig alle sine meninger, og så havde jeg de samme meninger; og hvis jeg havde andre, så skjulte jeg det; for det ville han ikke have likt¹. Han kaldte mig sit dukkebarn, og han legte med mig, som jeg legte med mine dukker. Så kom jeg i huset til dig –

Helmer: Hvad er det for udtryk du bruger om vort ægteskab?

45 **Nora** (uforstyrret): Jeg mener, så gik jeg fra pappas hænder over i dine. Du indretted alting efter din smag, og så fik jeg den samme smag som du; eller jeg lod bare så; jeg ved ikke rigtig –; jeg tror det var begge dele; snart det ene og snart det andet. Når jeg nu ser på det, så synes jeg, jeg har levet her som et fattigt menneske, – bare fra hånden og i munden. Jeg har levet af at gøre kunster for dig, Torvald. Men du ville jo ha'e det så. Du og pappa har gjort stor synd imod mig. I er skyld i, at der ikke er blevet noget af mig.

50 **Helmer:** Nora, hvor du er urimelig og utaknemmelig! Har du ikke været lykkelig her?

Nora: Nej, det har jeg aldrig været. Jeg trode det; men jeg har aldrig været det.

Helmer: Ikke – ikke lykkelig!

55 **Nora:** Nej; bare lystig. Og du har altid været så snil² imod mig. Men vort hjem har ikke været andet end en legestue. Her har jeg været din dukkehustru, ligesom jeg hjemme var pappas dukkebarn. Og børnene, de har igen været mine dukker. Jeg syntes, det var fornøjeligt, når du tog og legte med mig, ligesom de syntes det var fornøjeligt, når jeg tog og legte med dem. Det har været vort ægteskab, Torvald.

Helmer: Der er noget sandt i, hvad du siger, – så overdrevent og overspændt det end er. Men herefter skal det bli'e anderledes. Legens tid skal være forbi; nu kommer opdragelsens.

60 **Nora:** Hvis opdragelse? Min eller børnenes?

Helmer: Både din og børnenes, min elskede Nora.

Nora: Ak, Torvald, du er ikke mand for at opdrage mig til en ret hustru for dig.

Helmer: Og det siger du?

Nora: Og jeg, – hvorledes er jeg forberedt til at opdrage børnene?

- 65 **Helmer:** Nora!
Nora: Sagde du det ikke selv for en stund siden, – den opgave turde du ikke betro mig.
Helmer: I opbrusningens øjeblik! Hvor vil du agte på det?
Nora: Jo; det var meget rigtig sagt af dig. Jeg magter ikke den opgave. Der er en anden opgave, som må løses først. Jeg må se at opdrage mig selv. Det er du ikke mand for at hjælpe mig med.
- 70 Det må jeg være alene om. Og derfor rejser jeg nu fra dig. **Helmer** (springer op): Hvad var det, du sagde?
Nora: Jeg må stå ganske alene, hvis jeg skal få rede på mig selv og på alting udenfor. Derfor kan jeg ikke bli'e hos dig længer.
Helmer: Nora, Nora!
- 75 **Nora:** Jeg vil gå herfra nu straks. Kristine ta'er nok imod mig for inat –
Helmer: Du er afsindig! Du får ikke lov! Jeg forbyder dig det!
Nora: Det kan ikke nytte at forbyde mig noget herefter. Jeg ta'er med mig, hvad der tilhører mig selv. Af dig vil jeg ingenting have, hverken nu eller senere.
Helmer: Hvilket vanvid er dog dette!
- 80 **Nora:** Imorgen rejser jeg hjem, – jeg mener, til mit gamle hjemsted. Der vil det være lettest for mig at komme ind i et eller andet.
Helmer: Å, du forblindede, uerfarne skabning!
Nora: Jeg må se at få erfaring, Torvald.
Helmer: Forlade dit hjem, din mand og dine børn! Og du tænker ikke på, hvad folk vil sige.
- 85 **Nora:** Det kan jeg ikke ta'e noget hensyn til. Jeg ved bare, det blir nødvendigt for mig.
Helmer: Å, det er oprørende. Således kan du svigte dine helligste pligter.
Nora: Hvad regner du da for mine helligste pligter?
Helmer: Og det skal jeg behøve at sige dig! Er det ikke pligterne imod din mand og dine børn?
Nora: Jeg har andre ligeså hellige pligter.
- 90 **Helmer:** Det har du ikke. Hvilke pligter skulle det være.
Nora: Pligterne imod mig selv.
Helmer: Du er først og fremst hustru og moder.
Nora: Det tror jeg ikke længere på. Jeg tror, at jeg er først og fremst et menneske, jeg, ligesåvel som du, – eller i al fald, at jeg skal forsøge på at bli'e det. Jeg ved nok, at de fleste gir dig ret,
- 95 Torvald, og at der står noget sligt³ i bøgerne. Men jeg kan ikke længere lade mig nøje med, hvad de fleste siger og hvad der står i bøgerne. Jeg må selv tænke over de ting og se at få rede på dem.
Helmer: Du skulle ikke have rede på din stilling i dit eget hjem? Har du ikke i sådanne spørgsmål en usvigelig vejleder? Har du ikke religionen?
Nora: Ak, Torvald, jeg ved jo slet ikke rigtigt, hvad religionen er.
- 100 **Helmer:** Hvad er det, du siger?

Nora: Jeg ved jo ikke andet, end hvad præsten Hansen sagde, da jeg gik til konfirmation. Han fortalte, at religionen var det og det. Når jeg kommer bort fra alt dette her og blir ensom, så vil jeg undersøge den sag også. Jeg vil se, om det var rigtigt, hvad præsten Hansen sagde, eller ialfald, om det er rigtigt for mig.

105 **Helmer:** Å, sligt er dog uhørt af en så ung kvinde! Men kan ikke religionen retlede dig, så lad mig dog ryste op i din samvittighed. For moralsk følelse har du dog? Eller, svar mig, – har du måske ingen?

Nora: Ja, Torvald, det er ikke godt at svare på det. Jeg ved det jo slet ikke. Jeg er ganske i vildrede med de ting. Jeg ved bare, at jeg har en ganske anden mening om sligt noget, end du.
110 Jeg hører jo også nu, at lovene er anderledes, end jeg tænkte; men at de love skulle være rigtige, det kan jeg umulig få i mit hode. En kvinde skal altså ikke ha'e ret til at skåne sin gamle døende fader, eller til at redde sin mands liv! Sligt tror jeg ikke på.

Helmer: Du taler som et barn. Du forstår ikke det samfund, du lever i.

Nora: Nej, det gør jeg ikke. Men nu vil jeg sætte mig ind i det. Jeg må se at komme efter, hvem
115 der har ret, samfundet eller jeg.

Helmer: Du er syg, Nora; du har feber; jeg tror næsten, du er fra sans og samling.

Nora: Jeg har aldrig følt mig så klar og sikker som inat.

Helmer: Og klar og sikker forlader du din mand og dine børn?

Nora: Ja, det gør jeg.

120 **Helmer:** Så er kun en forklaring mulig.

Nora: Hvilken?

Helmer: Du elsker mig ikke mere.

Nora: Nej, det er just tingen.

Helmer: Nora! – Og det siger du!

125 **Nora:** Å, det gør mig så ondt, Torvald; for du har altid været så snil imod mig. Men jeg kan ikke gøre ved det. Jeg elsker dig ikke mere.

Helmer (med tilkæmpet fatning): Er dette også en klar og sikker overbevisning.

Nora: Ja, fuldkommen klar og sikker. Det er derfor, jeg ikke vil være her længer.

Helmer: Og vil du også kunne gøre mig rede for, hvorved jeg har forspildt din kærlighed?

130 **Nora:** Ja, det kan jeg godt. Det var iaften, da det vidunderlige ikke kom; for da så jeg, at du ikke var den mand, jeg havde tænkt mig.

Fra *Et dukkehjem*, Daneklærerforeningen/Gyldendal 1981, taget fra *Kanon i dansk II*, Gyldendal 2005

---

¹ **likt:** brudt sig om

² **snil:** sød

³ **sligt:** sådant